

УДК 351

Мостовий М. В., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Сорокіна Н.Г., д.держ.упр, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ВЗАЄМОДІЯ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

Протягом останнього десятиріччя значно збільшилась взаємодія органів державної влади із бізнесом. Світ змінюється, і в нових реаліях держава повинна бачити в підприємцях не тільки платника податків, а ще й і партнера, який допомагає державі розвиватися, бере на себе соціальну функцію, є представником ділової спільноти, вступає у державно-приватне партнерство задля суспільно-значущої мети. Система взаємодії державної влади та приватного бізнесу у кожній країні має свої особливості. Це пов'язано з соціокультурними факторами, історичними чинниками, з традиціями у вирішенні конфліктів, рівня політичної культури, економічної поведінки населення тощо.

Від дня проголошення незалежності, Україна зазнала багато змін у взаємовідносинах влади та бізнесу. Але повномасштабна війна створила зовсім нову модель – партнерську. З перших днів підприємці усієї країни об'єдналися задля допомоги державі. Починаючи з 2014 року в Україні почали з'являтися підприємницькі об'єднання. На сьогодні це вже більше 200 об'єднань, які у важкі для країни часи об'єдналися у Коаліцію бізнес-спільнот за модернізацію України. Саме зараз бізнес стає тією силою, на якій можна побудувати економічну стійкість нашої держави. За аналітичними даними 75% підприємців допомагає ЗСУ, 49% бізнесу підтримує працівників та їх сім'ї, 20% реалізує гуманітарні проекти по всій Україні. Саме на податки, що сплачує бізнес, тримається обороноздатність держави. Як ніколи підприємницьке середовище об'єдналося задля однієї з державою цілі – перемога та повоєнне відновлення України [1].

Війна спричинила низку проблем, що заважає бізнесу працювати. Роль держави – створити умови, при яких бізнес може не тільки працювати в обмежених умовах, але й розвиватися.

Є багато викликів для підприємців, серед основних з яких обмеженість у людському капіталі. Війна спричинила відтік людей за територію України, з прифронтових територій люди виїхали у більш спокійні регіони, мобілізація лишила бізнес вузьких спеціалістів, впала народжуваність (найнижча за часи незалежності). З обмеженим людським капіталом неможливо будувати ефективну стратегію розвитку підприємств. Обсяг виробництва – це ключовий чинник, що детермінує попит на працівників. У стратегічних та критичних сферах виробництва є дефіцит професійних кадрів. Бізнес стикається із ситуаціями, коли мають брати на чоловічі спеціальності або жінок, або збільшувати роботизацію виробництва (в обмежених фінансах, це майже неможливо зробити). Жінки можуть ефективно виконувати роботу з високою кваліфікацією після перенавчання, але замінити чоловіків у секторах фізичної праці не завжди можливо. І терміни навчання певних категорій працівників занадто довгі. До питань нестачі кадрів можна віднести також недостатню кількість вихованців на технічних спеціальностях ЗВО та у закладах професійно-технічної освіти. Серед молоді ця освіта не є популярною. Якщо говорити про залучення до ринку праці осіб з обмеженими можливостями, то, не зважаючи на численні нормативно-правові акти, що вимагають працевлаштування такої категорії населення, інтенсивність залучення людей з інвалідністю зовсім невисока. Також зараз вже відчувається нестача робочої сили у прифронтових регіонах [2].

Після закінчення війни Україна стикнеться з тим, що, за різними оцінками, від 20 до 30 відсотків переселенців, що тимчасово мешкають за кордоном, не повернуться в

Україну. Причин цьому багато. Тобто роботодавці стикнуться з тим, що прогнози повернення не будуть оптимістичними. І розраховувати на значне поповнення людського капіталу неможливо. Ветерани війни повертаються додому досить часто з фізичними та психологічними вадами.

На нашу думку основними завданнями у взаємовідносинах державної влади та бізнесу у сфері людських ресурсів є наступні:

1. Перенавчання у державних ЗВО та закладах професійно-технічної освіти спеціальностям, що мають надважливу роль для держави та бізнесу. Термін навчання повинен бути від 3 до 6 місяців у залежності від складності професії із залученням представників бізнесу для надання максимально практичних знань. Навчання повинно проходити без відриву від роботи чи виробництва.

2. Доступ до приватних навчальних академій, що створені великим бізнесом (для навчання трудового колективу), малого та середнього бізнесу із сприянням та дотаціями державою. Як правило подібні структурні підрозділи великого бізнесу створені для навчання персоналу усіх ланок компанії. Ними накопичено значний досвід.

3. Виховна робота у закладах шкільної освіти щодо важливості усіх видів трудової діяльності. Збільшення кількості охочих для навчання у закладах професійно-технічної освіти. Можливість отримання практичних навичків невідривно від навчального процесу з оплатою такої праці.

4. Держава може піти шляхом скорочення частини пільг для обмеженопридатних осіб. Таким чином, можна залучити до роботи віддалено та на підприємствах, що пристосовані до роботи таких людей. А також донести меседж, що люди з особливими потребами не відрізняються від повністю дієздатних.

5. Категорія ветеранів війни дуже чутлива і тут потрібні саме партнерські стосунки державних органів та бізнес структур. Ця категорія досить чутлива і до психо-емоційних відносин у колективі. Важливо допомогти бізнесу підготувати колективи до тісної співпраці з ветеранами з обмеженими можливостями. Провести навчання HR та керівників підрозділів з психології. Донести думку, що емоційно здорові співробітники – головна умова розвитку компанії. Великий та середній бізнеси це розуміють та вже почали впроваджувати це в своїх компаніях.

6. Створити програми для розвитку часткової віддаленої зайнятості жінок, що доглядають дитину та пенсіонерів. Таким чином можна поповнити людський фонд праці.

7. Розробити державну політику стосовно регіональної економічної нерівності. Допомогати ВПО повертатися/переселятися у регіони, що цього потребують. Під час відбудови надавати тимчасове чи постійне житло.

8. Створювати позитивний імідж держави для залучення експатів для модернізації країни. Підготувати сприятливі умови для працевлаштування нерезидентів.

Таким чином, тільки тісна взаємодія державної влади та бізнесу призведе до функціонування економіки у повоєнний час та значного економічного зростання у післявоєнний період. Розумна та виважена державна політика зможе ефективно протидіяти сучасним викликам. Створення та погодження нового суспільного договору призведе до розуміння правил гри та співіснування держави та підприємницької середина на благо розвитку нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Україна після перемоги. Бачення України 2030. Економічна політика. Спілка Українських Підприємців та USAID. Київ. 2023. 91 с
2. Охріменко Я. Як забезпечити українців робочими місцями після війни?. Центр економічної стратегії. 2023. 38 с. URL: <https://ces.org.ua/yak-zabezpechiti-ukra%20d1%97ncziv-robochimi-misczyami-pislya-vijni/>